

COVID-19 PANDEMİSİNİN 12. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÜNİVERSİTE SINAVINA HAZIRLIK SÜRECİNE YANSIMALARI

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Musa ÇETİNKAYA¹, Esra ASICI²

¹ Uzm. Psikolojik. Danışman, Buca Umurbey Rehberlik ve Araştırma Merkezi, İzmir, Türkiye, musa.psk35@gmail.com, <http://orcid.org/0000-0002-1619-8440>

² Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Muallim Rifat Eğitim Fakültesi, Kilis, Türkiye, esraasici01@gmail.com, <http://orcid.org/0000-0003-0872-9042>

Geliş Tarihi: 13/04/2021 Kabul Tarihi: 26/07/2021

Öz: Bu çalışma COVID-19 salgınının lise son sınıf öğrencilerinin üniversiteye giriş sınavına hazırlık süreçleri üzerindeki yansımalarına odaklanmıştır. Araştırmanın amacı, COVID-19'a yakalanma korkusu ve akademik öz-yeterlik değişkenlerinin lise son sınıf öğrencilerinin üniversite sınavına hazırlık süreçlerinin salgın nedeniyle ne kadar engellendiğine ilişkin algıları üzerindeki yordayıcı rolünü araştırmaktır. Ayrıca araştırmada öğrencilerin COVID-19 salgınının üniversite sınavında gösterecekleri başarıyı nasıl etkileyeceğine ilişkin görüşleri de incelenmiştir. Araştırmaya 288 kız ve 113 erkek olmak üzere toplam 401 lise son sınıf öğrencisi katılmıştır. Bulgular COVID-19'a yakalanma korkusu ve akademik öz-yeterliğin öğrencilerin üniversite sınavına hazırlık süreçlerinin salgın nedeniyle engellendiğine ilişkin algılarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığını göstermiştir. COVID-19 korkusu arttıkça öğrencilerin engellenme algısı artarken; akademik öz-yeterlikteki artış engellenme algısında azalmaya yol açmıştır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu COVID-19 salgınının üniversite sınavındaki başarılarını olumsuz olarak etkileyeceği görüşüne sahiptir. Öğrenciler bu başarısızlığın nedenleriyle ilgili olarak milli eğitim bakanlığının uygulamalarındaki sorunlara, pandemi temelli sorunlara, teknik ve mekânsal sorunlara, akademik güçlüklerle ve sınavla ilgili endişelerine dikkat çekmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, üniversite sınavı, lise öğrencileri, akademik öz-yeterlik.

REFLECTIONS OF COVID-19 PANDEMIC ON THE PREPARATION PROCESS FOR UNIVERSITY EXAM OF 12TH GRADE STUDENTS

Abstract: This study focused on the reflections of COVID-19 pandemic on the preparation process for university exam of 12th grade students. The purpose was to investigate the predictive role of fear of COVID-19 and academic self-efficacy on students' perception about how much their preparation process for the university exam was frustrated by the COVID-19 pandemic. In addition, students' opinions about the effect of COVID-19 pandemic on their success in university exam were examined. Four hundred one students participated in the research. Finding showed that COVID-19 fear, and academic self-efficacy were statistically and significantly predicted students' perception of frustration. The increase in COVID-19 fear was associated with the increase in perception of frustration. The increase in academic self-efficacy was related to the decrease in perception of frustration. Many students said that COVID-19 pandemic would affect their success in university exam negatively. The students pointed out that problems arose from the practices of the ministry of national education, pandemic based difficulties, technical and spatial issues, academic difficulties, and concerns about the exam.

Keywords: COVID-19, university exam, high school students, academic self-efficacy.

Giriş

Pandemi, yeni bir virüsün bulaşıcılık özelliği sayesinde geniş bir coğrafi bölgeye yayılması ve çok sayıda insanı etkilemesi durumudur (Qui, Rutherford, Mao ve Chu, 2017). Tarih boyunca toplumlar İspanyol gribi, Asya Gribi, domuz gribi, Zika virüsü, Ebola gibi çok sayıda pandemiye karşı mücadele vermişlerdir (Taylor, 2019). Çin'in Wuhan eyaletinde 2019 yılının Aralık ayında ortaya çıkan ve hızla tüm dünyaya yayılarak çok sayıda insanı etkileyen COVID-19'un, 2020 yılının Mart ayında Dünya Sağlık Örgütü tarafından "küresel pandemi" olarak ilan edilmesiyle (WHO, 2020), insanlık tarihinde yeni bir pandemiyle daha mücadele süreci başlamıştır. Fiziksel sağlık için oluşturduğu tehdit nedeniyle, COVID-19 toplumun her kesiminde hastalanmayla ilgili korku ve kaygı duygularına yol açmış (Bareeqa ve ark., 2020; Santabarbara ve ark., 2021; Wang ve diğ., 2020); hastalığın bulaşmasını önlemek amacıyla alınan tedbirler ekonomiden (Kılıç, 2020), turizme (Atay, 2020), spordan (Türkmen ve Özsarı, 2020) sosyal yaşama (Üstün ve Özçiftçi, 2020) pek çok alanı etkilemiştir. COVID-19 pandemisinin tüm dünyada en çok etkilediği alanlardan biri de eğitim olmuştur (Özdoğan ve Berkant, 2020).

Salgının yayılmasının en kolay olduğu ortamlardan biri olarak görülmesi nedeniyle (Oral ve Günlü, 2020), COVID-19 sürecinde tüm dünyada en sık alınan tedbir okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi olmuştur (Can, 2020). Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'ne (UNESCO, 2021) göre, COVID-19 salgınının yayılmasını kontrol altına alabilmek için dünyanın dört bir yanında uygulanan okulların kapatılması kararından 2020 yılı Nisan ayı içinde öğrencilerin %80'ninden fazlası (yaklaşık 1,5 milyar) etkilenmiştir. Aradan geçen bir yıllık sürecin sonunda halen dünyadaki pek çok ülkede okullar tamamen ya da kısmen kapalıdır. Okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçiş, yerel ve merkezi sınavlara ilişkin uygulamaları değiştirmeyi de gerektirmiş, ülkeler sınavları tamamen iptal etme, çevrimiçi sınavlar gerçekleştirme, sınavları erteleme ya da yeniden planlama şeklinde stratejiler izlemişlerdir (UNESCO, 2020).

Türkiye'de de ilk COVID-19 vakasının tespit edilmesinden bir hafta sonra 16 Mart 2020 tarihinde öncelikle eğitime bir hafta ara verilmiş ve ardından 23 Mart 2020 tarihinde Eğitim Bilişim Ağı (EBA) aracılığıyla uzaktan eğitime geçilerek (MEB,

2020a), 2019-2020 eğitim öğretim yılı bahar döneminin uzaktan eğitim ile tamamlanması kararı alınmıştır. Bu süreçte tüm eğitim öğretim kademelerindeki yerel sınavlar ertelenmiş ve öğrenci başarısının değerlendirilmesinde çevrimiçi sınavlar devreye girmiştir (Can, 2020). Üniversiteye giriş sınavının tarihlerinde değişiklik olmuş ve 2019-2020 bahar dönemi 12. sınıf konuları sınavın kapsamı dışında bırakılmıştır (Sabah, 2020). Süreçle ilgili belirsizlikler devam ederken, 2020-2021 eğitim öğretim yılı okulların kademeli olarak açılmasıyla başlamış; ancak artan vaka sayıları ile açılan okullar yeniden kapatılmak durumunda kalmıştır (MEB, 2020b). Türkiye’de uzaktan eğitim uygulamaları kapsamında, Millî Eğitim Bakanlığı ve Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) işbirliğiyle TRT EBA TV kanalı yayın hayatına başlamıştır (MEB, 2020c). Canlı dersler yapmaya imkân tanıyan EBA platformu, yaklaşık 14 milyon öğrenci ve 2 milyon öğretmen tarafından aktif olarak kullanılarak (MEB, 2020d), pandemi sürecinde uzaktan eğitimin yürütülmesinde ana yüklenici rolünü üstlenmiştir.

Uzaktan eğitimin tüm dünyada önlenemeyen yükselişiyle birlikte uzaktan eğitimin ne kadar etkili olduğu, avantajlı ve dezavantajlı yönleri tartışılmaya başlanmıştır. Bu bağlamda, hastalanma riskini azaltması, eğitimin devamlılığını sağlaması, eğitime zaman ve mekândan bağımsız olarak erişme imkânı sunması, ders videolarını yeniden izlemeye imkân tanınması, öğrencinin kendi kendine öğrenme becerilerini geliştirmesi ve teknolojik becerilerin gelişmesini sağlaması uzaktan eğitimin avantajlı yönleri olarak değerlendirilmiştir. Diğer taraftan, uzaktan eğitime hızlı ve hazırlıksız geçilmiş olması, teknolojik alt yapıdaki yetersizlikler, öğretim yöntem ve tekniklerinde değişim gerektirmesi, öğretmen ve ebeveyn rollerinin değişmesi, öğretmenlerin teknolojiye yönelik negatif tutumları ve teknolojik bilgi ve becerilerden yoksun olmaları, ders sürelerinin kısa olması, öğrencilerin dikkatini çekme ve motivasyonunu sürdürmenin zorluğu, ölçme değerlendirmenin nasıl yapılacağına ilişkin belirsizlikler, öğrenme sürecinde yaşanan güçlükler, uzaktan eğitimin her yaş grubundan öğrenci için uygun olmaması, artan iş yükü ve sosyal etkileşimin sınırlılığı uzaktan eğitimin zorlayıcı ya da dezavantajlı yönleri olarak görülmektedir (Bakhmat, Babakina ve Belmaz, 2021; Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin, 2020; Mäkelä, Mehtälä, Clements ve Seppä, 2020; Özdoğan ve Berkant, 2020). Uzaktan eğitimin dezavantajlı yönlerini ortaya koyan yurt dışı çalışmalar pek çok öğrencinin evde eğitim

alma ve öğrenmeyi pandemiden daha zorlayıcı bulduğunu (Ravens-Sieberer ve ark., 2021), ödevlerin çok fazla olması, sınavlara hazırlanma, zaman yönetimi, odaklanma ve motivasyonu sürdürme konularında sıkıntılar yaşadığını göstermektedir (Scott ve ark., 2021). Uzaktan eğitim sürecinde Türkiye’de de pek çok öğrenci internet ya da teknolojik cihazların yetersizliği, salgın nedeniyle derslere odaklanamama, evde verimli çalışma ortamı olmaması ve bireysel çalışma için motivasyonu sağlayamama gibi nedenlerle uzaktan eğitim sürecini aktif olarak takip etmekte zorluk yaşamıştır (Gören, Gök, Yalçın, Göregen ve Çalışkan, 2020). Özellikle de öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini planlama ve zamanı yönetme konusunda yaşadıkları güçlükler uzaktan eğitimin verimliliğini olumsuz etkilemiştir (Eken, Tosun ve Tuzcu Eken, 2020).

Türkiye’de COVID-19 sürecinin öğrencilerin eğitim yaşamını nasıl etkilediğine ve uzaktan eğitim sürecinin etkililiğe ilişkin çalışmalar çoğunlukla üniversite öğrencileri örneklemeyle (Duman, 2020; Er Türküresin, 2020; Keskin ve Özer Kaya, 2020; Öz Ceviz, Tektaş, Basmacı ve Tektaş, 2020; Ünal, Şanlıer ve Şengil, 2021; Yılmaz, 2020) ve öğretmenlerin (Ayaz Töral, 2021; Balaman ve Hanbay Tiryaki, 2021; Çilek, Uçan ve Ermiş, 2021; Karaca, Karamustafaoğlu ve Özacan, 2021; Kilit ve Güner, 2021; Özgül, Ceran ve Yıldız; Ünal ve Bulunuz, 2020) ve ebeveynlerin (Akkaş Baysal, Ocak ve Ocak, 2020; Arslan, Görgülü Arı ve Hayır Kanat, 2021; Çetin ve Ercan, 2021; Yılmaz ve Güner, 2020) görüşlerine dayalı olarak incelenmiştir. İlkokul, ortaokul ya da lise öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilen araştırmaların sayısı ise çok daha azdır (Bozkurt, 2020; Kara, 2020; Karataş 2020; Pınar ve Dönel Akgül, 2020). Şimdiki çalışmada ise üniversite sınavına hazırlık aşamasındaki 12. sınıf öğrencilerine odaklanılmaktadır.

Türkiye’de üniversite sınavına hazırlık normal koşullarda bile öğrenciler için önemli bir stres kaynağıdır. COVID-19 salgınıyla öğrencilerin yaşamında meydana gelen değişimler dikkate alındığında, pandemi halen etkisini sürdürürken üniversite sınavına hazırlanmanın öğrencilerin stres ve kaygısını arttıran bir faktör olduğu düşünülebilir. Nitekim yapılan bir çalışmada üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin büyük çoğunluğunun pandemi sürecinde sınavlar (YKS, dönem içi ve dönem sonu vb. gibi) ile ilgili motivasyonunun azaldığı ve kaygılı hissettiği belirlenmiştir (Kara, 2020). Benzer şekilde Karataş (2020), 12. sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğunun uzaktan eğitimden önce sınava daha iyi hazırlandıkları yönünde bir görüşe sahip olduklarını,

uzaktan eğitim sürecinde özellikle de matematik ve fizik gibi sayısal derslerle ilgili zorluk yaşadıklarını, sınav tarihinin değişmesinden olumsuz olarak etkilendiklerini ve sınava çalışmaya yönelik motivasyonlarını kaybettiklerini, öğrencilerin sınav anında maske takacak olma düşüncesinden rahatsız olduklarını ve pandemi şartlarında sınava girmenin başarılarını olumsuz yönde etkileyeceğini düşündüklerini tespit etmiştir.

Geçmiş bulgulara dayalı olarak; 11. sınıftan itibaren eğitimlerine uzaktan devam etmek zorunda kalan, etüt ya da kurslara düzenli olarak gitme imkânı sınırlanan ve 12. sınıfta da artan vaka sayılarının endişesi içinde yüz yüze eğitimine devam etmeye çabalayan bu öğrenciler için COVID-19 salgınının sınava hazırlık süreçleri üzerinde engelleyici bir etkisi olduğu düşünülebilir. Bu doğrultuda, araştırmada COVID-19 salgınının 12. sınıf öğrencilerinin üniversiteye giriş sınavına hazırlık süreçlerini ne kadar engellediğine odaklanılmakta, öğrencilerin COVID-19'a yakalanma korkusu ve akademik öz-yeterlik inançlarının engellenme algıları üzerindeki yordayıcı rollerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, öğrencilerin COVID-19 salgınının üniversite sınavındaki başarılarını nasıl etkileyeceğine ilişkin görüşleri de araştırılmaktadır.

COVID-19 Korkusu

Korku, kaygı ve endişe pandemi dönemlerinde toplumlarda en sık görülen duygular arasında yer almaktadır. COVID-19 sürecinde de fiziksel sağlığa yönelik var olan tehdit nedeniyle bireylerin kendilerinin ya da sevdikleri kişilerin hasta olmasına yönelik endişeleri ciddi düzeyde artmıştır (Asıcı, 2020). Araştırmalar COVID-19 sürecinde gençlerin kaygı ve korku düzeyinin artış gösterdiğini (Esposito, 2021; O'Sullivan ve ark., 2021), hatta COVID-19 korkusunu en fazla yaşayan grubun 15-20 yaş aralığındaki gençler olduğunu ortaya koymaktadır (Gencer, 2020). Yapılan bir çalışmada öğrencilerin hastalığın bulaşmasıyla ilgili korkularının anksiyete ve stres düzeylerinin artmasına neden olduğu ve artan anksiyete ve stresin de derslere yönelik ilgilerinin azalmasıyla sonuçlandığı belirlenmiştir (Güngör, Karaman, Sarı ve Çolak, 2020). Buna göre, artan COVID-19 korkusunun lise son sınıf öğrencilerinin üniversite sınavına hazırlık çalışmalarına odaklanmalarını zorlaştıracığı ve motivasyonlarını düşüreceği söylenebilir. Bu bağlamda, araştırmada öğrencilerin COVID-19'a yakalanma korkuları arttıkça, sınava hazırlık süreçleriyle ilgili engellenme algılarının artması beklenmektedir.

Akademik Öz-yeterlik

Kişisel motivasyonun kaynağı olarak görülen (Bandura, Caprara, Barbaranelli, Pastorelli ve Regalia, 2001) öz-yeterlik, bireyin belirli bir görevi yerine getirebilme ya da bir hedefe ulaşabilme kapasitesine sahip olup olmadığıyla ilgili inançlarını ifade etmektedir (Bandura, 1997). Akademik öz-yeterlik ise, öğrencinin akademik bir görevi başarıyla yerine getirme ve kendi öğrenme sürecini yönetme konularındaki yeteneğiyle ilgili inançlarından oluşmaktadır (Elias ve MacDonald, 2007; Muris, 2001). Öğrencinin öğrenme ortamında göstereceği çaba ve azim öz-yeterlik inançlarından etkilenmekte (Bandura, 1986), akademik öz-yeterlik düzeyi yüksek olan öğrenciler daha iyi akademik performans sergilemektedir (Akomolafe, Ogunmakin ve Fasooto, 2013). Yüksek akademik öz-yeterlik öğrencilerin akademik motivasyonunu artırarak daha iyi bir akademik başarı elde etmelerine yardımcı olmaktadır (Koca ve Dadandı, 2019). Akademik öz-yeterlik düzeyi yüksek olan öğrenciler kendi öğrenme süreçlerini düzenleyebilir (Hong ve Park, 2012; Mulyadi, Basuki ve Rahardjo, 2016), ders çalışma konusunda daha isteklidir, ders çalışmaya daha fazla zaman ayırır ve akademik zorluklarla daha iyi başa çıkabilirler (Bandura, 1993; Usher ve Pajares, 2006). Diğer taraftan akademik öz-yeterlik düzeyi düşük olan öğrenciler akademik görevleri erteleme eğilimi göstermektedir (Akbay ve Gizir, 2010; Korkmaz, 2018).

Akademik öz-yeterlik sadece yüz yüze eğitim ortamlarındaki akademik başarı ile değil aynı zamanda uzaktan eğitim ortamlarındaki akademik başarı ile de ilişkilidir (Joo, Lim ve Kim, 2013; Yokoyama, 2019). Akademik öz-yeterlik düzeyi yüksek olan öğrenciler çevrimiçi ortamlardaki öğrenme süreçlerini düzenleme konusunda daha başarılıdırlar (Shea ve Bidjerano, 2010). Akademik öz-yeterliğin, öğrencilerin akademik zorluklarla başa çıkma becerileri ve çalışmaya yönelik motivasyonlarının artmasındaki belirleyici rolü dikkate alındığında; üniversite sınavına COVID-19 koşullarında hazırlanan öğrencilerin, akademik becerilerine ilişkin olumlu inançlara sahip olduklarında bireysel öğrenme süreçlerini daha iyi yönetebilecekleri, motivasyonlarını koruma konusunda daha başarılı ve sınava yönelik çalışmalarını sürdürme konusunda daha kararlı olacakları söylenebilir. Bu bağlamda, araştırmada akademik öz-yeterlik düzeyi arttıkça öğrencilerin sınava hazırlanma süreçleriyle ilgili engellenme algılarının azalması beklenmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma; araştırma problemini daha iyi anlamak için bir çalışma içerisinde nicel ve nitel yöntem, yaklaşım ve kavramların birleştirilmesini içeren karma yöntem araştırma modeline dayalı olarak tasarlanmıştır. Araştırmada nicel ve nitel verilerin eş zamanlı olarak toplandığı ve çözümlendiği iç içe karma desen kullanılmıştır (Creswell ve Clark, 2014). Araştırmanın nicel boyutunda, lise son sınıf öğrencilerinin COVID-19 salgını nedeniyle üniversite sınavına hazırlık süreçlerinin ne kadar engellendiğine ilişkin algılarına odaklanılmış, engellenme algısında COVID-19 korkusu ve akademik öz-yeterliğin rolü incelenmiştir. Araştırmanın nitel boyutunda ise, pandemi sürecinde üniversite sınavına hazırlanmak durumunda olmanın sınavdaki başarıyı nasıl etkileyeceğine ilişkin öğrenci görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Katılımcılar

Bu araştırmaya İzmir'deki 32 farklı lisede okumakta olan 288 (%71.8) kız ve 113 (%28.2) erkek olmak üzere toplam 401 lise son sınıf öğrencisi katılmıştır. Öğrencilerin yaşları 16 ile 19 arasında değişmekte olup yaş ortalamaları 17.14'tür (SS=.38). Öğrencilerin %14'ü (n=56) ailelerinin ekonomik durumunu düşük, %82.5'i (n=331) orta, %3.5'i (n=14) ise yüksek olarak değerlendirmiştir. Öğrencilerin 30'u (%7.5) COVID-19 pozitif tanısı aldığını, 93'ü (%23.2) temaslı olması nedeniyle COVID-19 pozitif olma şüphesiyle karantinaya alındığını belirtmiştir. 94 (%23.4) öğrenci ailesinde, 337 (%84) öğrenci ise çevresinde (arkadaş, komşu vb. gibi) COVID-19 pozitif tanısı alan bireylerin var olduğunu söylemiştir. "COVID-19'a yakalanmaktan ne kadar korkuyorsun?" sorusuna öğrencilerin %25.7'si (n=103), "COVID-19 salgını üniversiteye giriş sınavına yeterince iyi hazırlanmanı ne kadar engelliyor?" sorusuna ise öğrencilerin %59.4'ü (n=238) "7-çok fazla" yanıtını vermiştir.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu

Öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler araştırmacılar tarafından oluşturulan bir demografik bilgi formu aracılığıyla toplanmıştır.

Üniversite Sınavına Hazırlanma Sürecine İlişkin Engellenme Algısı

Öğrencilerin COVID-19 salgın sürecinin üniversiteye giriş sınavına hazırlanmalarını ne kadar engellediğine ilişkin algılarını belirlemek için öğrencilere “COVID-19 salgını üniversiteye giriş sınavına yeterince iyi hazırlanmanı ne kadar engelliyor?” sorusu yöneltilmiş ve öğrencilerden soruyu 1 (*Hiç engellemiyor*) ile 7 (*Çok fazla engelliyor*) arasında bir puan vererek yanıtlamaları istenmiştir.

COVID-19 Korkusu

Öğrencilerin COVID-19’a yakalanmaktan ne kadar korktuklarını belirlemek için öğrencilere “COVID-19’a yakalanmaktan ne kadar korkuyorsun?” sorusu yöneltilmiş ve öğrencilerden soruyu 1 (*Hiç korkmuyorum*) ile 7 (*Çok fazla korkuyorum*) arasında bir puan vererek yanıtlamaları istenmiştir.

Akademik Öz-yeterlik Ölçeği

Öğrencilerin akademik öz-yeterlik algıları, Jerusalem ve Schwarzer (1981) tarafından geliştirilen ve Yılmaz, Gürçay ve Ekici (2007) tarafından Türkçe’ye uyarlanan Akademik Öz-yeterlik Ölçeği aracılığıyla değerlendirilmiştir. Ölçek 7 maddeden oluşmakta ve 4’lü Likert tipine (1= *Bana tamamen uyuyor*, 4= *Bana hiç uymuyor*) dayanmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 7 ile 28 arasında değişmekte, alınan puanların artması akademik öz-yeterliğin artması anlamına gelmektedir. Ölçeğin lise öğrencileri için geçerlik ve güvenilirliği Atik ve Atik (2017) tarafından test edilmiştir. Lise öğrencileri örnekleminde ölçeğin Cronbach alpha iç tutarlık katsayısı .70 olarak hesaplanmıştır. Şimdiki çalışmada ise ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .79 olarak bulunmuştur.

COVID-19 Salgınının Üniversiteye Giriş Sınavındaki Başarıyı Nasıl Etkileyeceğine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin COVID-19 salgınının üniversiteye giriş sınavında gösterecekleri başarıyı nasıl etkileyeceğine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla öğrencilere “*Üniversite sınavına hazırlandığın son yılların COVID-19 salgınına denk gelmiş olmasının sınavdaki başarıyı nasıl etkileyeceğini düşünüyorsun?*” şeklindeki açık uçlu soru yöneltilerek öğrencilerden soruya yazılı olarak yanıt vermeleri istenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri Türkiye'nin batısında bulunan bir ildeki 32 farklı lisede okuyan 12. sınıf öğrencilerinden toplanmıştır. Verilerin toplanması için öncelikle üniversite etik kurul komisyonundan (Karar no: 2020/36) ve il millî eğitim müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır. Sonrasında ölçek formları Google Forms aracılığıyla çevrimiçi ortama taşınmıştır. Çevrimiçi ölçek formlarına ilişkin link okullarda çalışan psikolojik danışmanlara iletilmiştir. Okul psikolojik danışmanları öğrenci velilerini çalışma hakkında bilgilendirerek onaylarını almış ve ölçek linkini whatsapp grupları aracılığıyla öğrencilerle paylaşmıştır. Dört haftalık sürenin sonunda toplam 401 katılımcıya ulaşılmıştır. Araştırmanın verileri 26 Kasım – 19 Aralık 2020 tarihleri arasında toplanmıştır. Verilerin toplandığı dönem Türkiye’de COVID-19 salgınının ikinci evresine denk gelmiştir. Bu dönemde Türkiye’de COVID-19 vaka sayılarında hızlı bir artış olmuş, 2020 Eylül ayından itibaren kademeli olarak açılmaya başlayan okulların yılsonuna kadar kapatılması kararı alınmıştır.

Araştırmanın nicel verilerinin analizi SPSS 26.00 istatistik paket programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Analizlere başlamadan önce veri seti kayıp değerler açısından incelenmiş ve herhangi bir kayıp değer olmadığı görülmüştür. Çarpıklık ve basıklık katsayıları incelendiğinde, üniversiteye hazırlanma sürecine ilişkin engellenme algısı dışındaki tüm değişkenler için değerlerin -1 ile +1 arasında değiştiği görülmüştür. Engellenme algısı puanları için logaritmik dönüşüm işlemi uygulanmıştır. Analizlerde betimsel istatistikler, Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı ve regresyon analizi teknikleri kullanılmıştır.

Araştırmanın nitel verileri içerik analizi tekniğiyle incelenmiştir. İçerik analizinde amaç birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde

bir araya getirerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu doğrultuda öğrencilerin “Üniversite sınavına hazırlandığınız son yılların COVID-19 salgınına denk gelmiş olmasının sınavdaki başarınızı nasıl etkileyeceğini düşünüyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar incelenmiş, temalar ve kodlar oluşturulmuş ve bunlar frekans olarak ifade edilmiştir. Her bir öğrenciye bir kod verilmiştir. Örneğin birinci öğrenci kız ise “K1”, erkek ise “E1” kodu kullanılmıştır. Nitel verilerin güvenilirlik çalışması kapsamında, araştırmanın yazarları verileri birbirinden bağımsız olarak kodlamış ve sonrasında kodlayıcılar arası uyum yüzdesi hesaplanmıştır. Görüş birliği/(Görüş birliği+Görüş ayrılığı)*100 formülü ile elde edilen uyum yüzdesi değeri %94 olarak bulunmuştur.

Bulgular

Araştırmanın Nicel Bulguları

Öğrencilerin ölçme araçlarından aldıkları puanlara ilişkin minimum maksimum değerler, aritmetik ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık katsayıları Tablo 1’de verilmektedir.

Tablo 1

Tanımlayıcı istatistikler ve değişkenler arasındaki ilişkiler

	Engellenme algısı	COVID-19 korkusu	Akademik öz-yeterlik
Engellenme algısı	1		
COVID-19 korkusu	.17*	1	
Akademik öz-yeterlik	-.25*	-.13*	1
Min-Max.	.00-0.85	1.00-7.00	8.00-28.00
Art. Ort.	.20	4.85	18.60
Std. Sap.	.27	1.80	4.05
Çarpıklık	.96	-.55	-.06
Basıklık	-.40	-.46	-.53

Not. *p<.01, (N=401)

Tablo 1’de görüldüğü üzere, öğrencilerin COVID-19 salgın sürecinin üniversiteye giriş sınavına hazırlanmalarını ne kadar engellediğine ilişkin algıları ile COVID-19’a yakalanma korkuları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde pozitif yönlü ilişki vardır ($r=.17, p<.01$). Öğrencilerin COVID-19 salgın sürecinin üniversiteye giriş sınavına hazırlanmalarını ne kadar engellediğine ilişkin algıları ile akademik öz-yeterlik arasında ise istatistiksel olarak anlamlı düzeyde negatif yönlü bir ilişki vardır ($r=-.25, p<.01$).

COVID-19’a yakalanma korkusu ve akademik öz-yeterliğin öğrencilerin üniversite sınavına hazırlık süreçlerinin engellendiğine ilişkin algılarını yordayıcı rolüne ilişkin regresyon analizi sonuçları Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2
Regresyon analizi sonuçları

Bağımlı değişken: Engellenme algısı	B	SH	β	<i>t</i>	<i>p</i>
Sabit	.02	.07		.23	.82
COVID-19 korkusu	.02	.01	.15	-2.99	.003*
Akademik öz-yeterlik	-.02	.003	-.23	4.83	.000*

R = .29, R² = .08, ΔR = .08
F(2-398) = 18.23 p = .000

Tablo 2’de görüldüğü gibi, regresyon analizi sonucunda kurulan regresyon modelinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (F(2-398)=18.23, $p=.000$). COVID-19’a yakalanma korkusu ve akademik öz-yeterlik lise son sınıf öğrencilerinin COVID-19 salgınının üniversiteye giriş sınavına hazırlanma süreçlerini engellediğine ilişkin algılarındaki değişimin %8’ini açıklamaktadır (R=.29 R²=.08, ΔR=.08). COVID-19’a yakalanma korkusu ($\beta=.15, p<.05$) ve akademik öz-yeterlik ($\beta=-.23, p<.05$) lise son sınıf öğrencilerinin COVID-19 salgınının üniversiteye giriş sınavına hazırlanma süreçlerini engellediğine ilişkin algılarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordamıştır. COVID-19’a yakalanma korkusu arttıkça, öğrencilerin COVID-19 salgınının üniversiteye giriş sınavına yeterince iyi hazırlanmalarını engellediğine ilişkin algıları da artmıştır. Diğer taraftan akademik öz-yeterlik puanlarında meydana gelen artış,

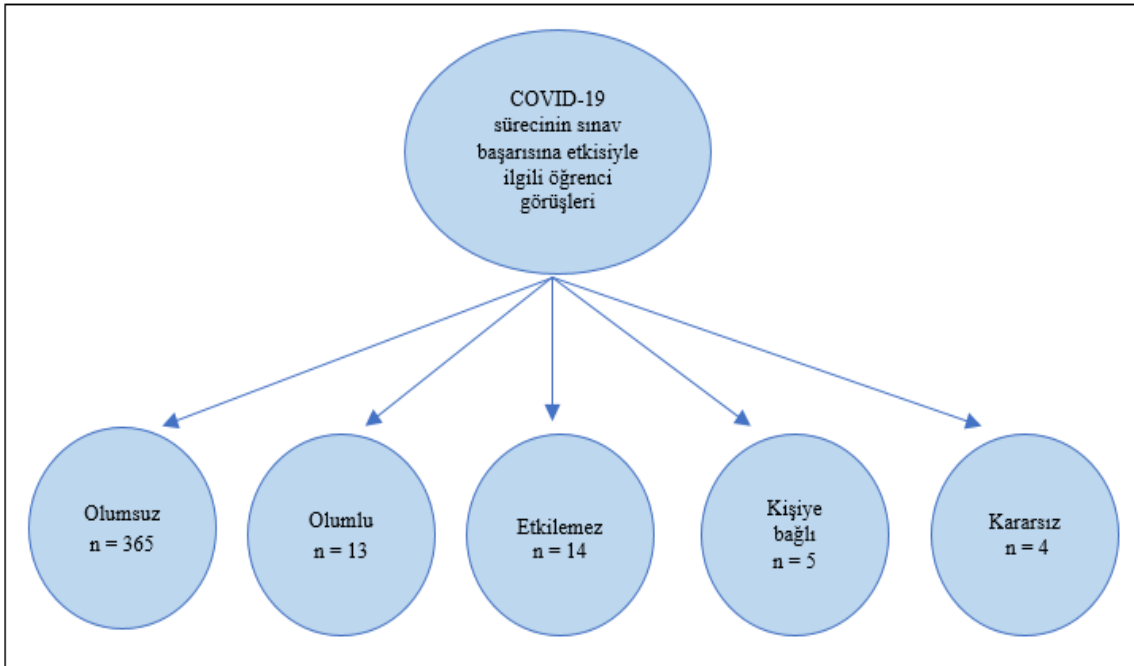
öğrencilerin COVID-19 salgınının üniversiteye giriş sınavına yeterince iyi hazırlanmalarını engellediğine ilişkin algılarının azalmasına yol açmıştır.

Araştırmanın Nitel Bulguları

Öğrencilerin COVID-19 salgınının üniversiteye giriş sınavındaki başarılarını nasıl etkileyeceğine ilişkin görüşleri incelendiğinde Şekil 1’de görüldüğü üzere beş tema ortaya çıkmıştır: olumsuz (n=365), olumlu (n=13), etkilemez (n=14), kişiye bağlı (n=5) ve kararsız (n=4).

Şekil 1

Öğrencilerin COVID-19 sürecinin üniversite sınavındaki başarılarını nasıl etkileyeceğine ilişkin görüşleri

Şekil 1’de görüldüğü üzere, öğrencilerin büyük çoğunluğu COVID-19 salgınının sınavdaki başarılarını olumsuz yönde etkileyeceğini belirtmişlerdir. Bu öğrencilerden bazıları söz konusu olumsuz etkinin nedenlerine ilişkin söylemlerde de bulunmuş olup bunlar daha sonra ayrıntılı olarak ele alınacaktır. COVID-19 sürecinin sınavdaki başarılarını olumlu yönde etkileyeceğini belirten öğrenciler, bu sürecin kendileri için bir

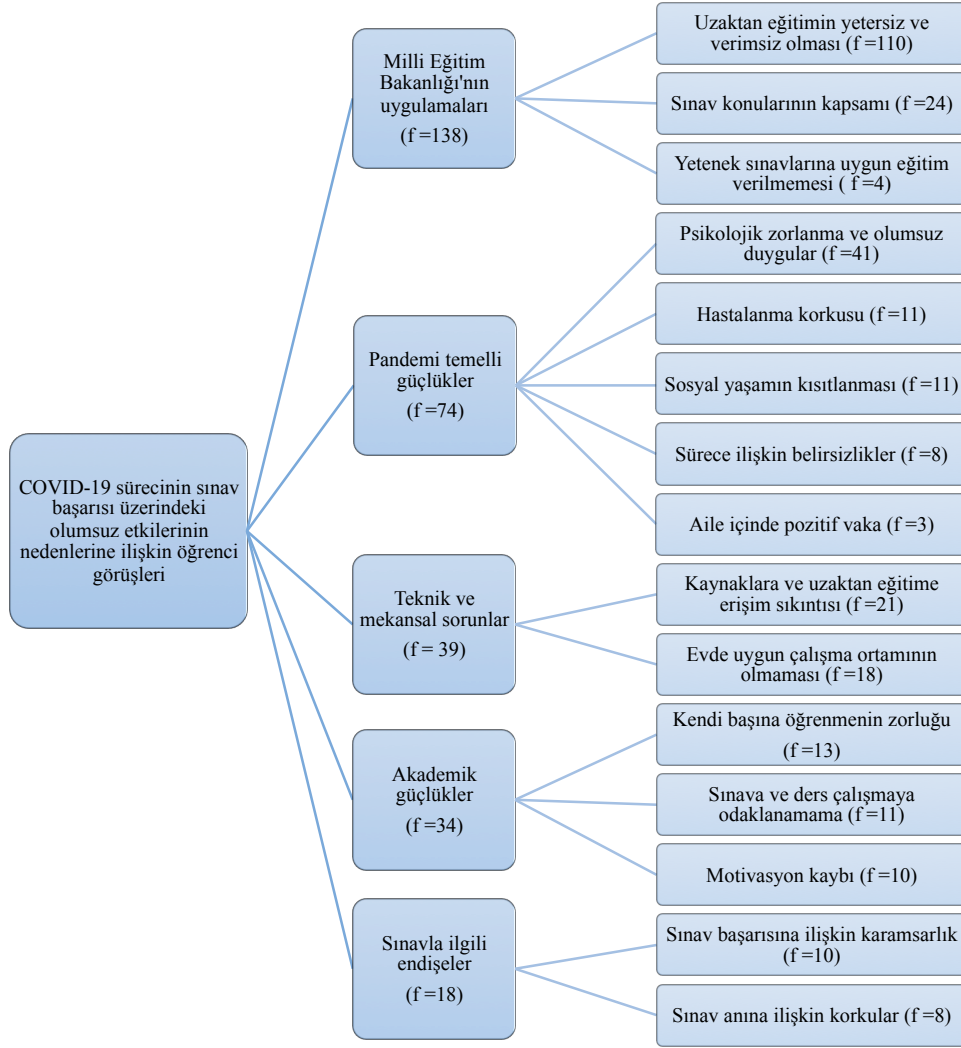

çalışma fırsatı olduğuna dikkat çekmişlerdir. Öğrenci K3, COVID-19 salgınının çalışmak için bir fırsat olduğuna ilişkin görüşünü “*Bence son sınıfların yani bizim için bu virüsün bu yıl ortaya çıkması iyi oldu çünkü sürekli kısıtlamalar ve yasaklar geldiği için evde kendi kendimize üniversite sınavına çalışmak için fazla vaktimiz oluyor.*” şeklinde ifade etmiştir. COVID-19 salgınının sınavdaki başarısını etkilemeyeceğini belirten az sayıdaki öğrencilerden biri bu düşüncesini şu cümle ile ifade etmiştir: “*Tüm akranlarımdan süreçten etkilenmiş olabileceğinden dolayı üzerimde çok baskı hissetmiyorum.*” (K15). COVID-19 salgınının sınav başarısındaki etkisinin kişiye bağlı olarak değişeceğine dikkat çeken öğrencilerin söylemlerine “*Bu sınav sıralamaya dayalı bir sınav olduğu için beni bu konuda etkileyeceğini sanmıyorum bu durumla herkes uğraşılıyor önemli olan süreci yönetebilmek.*” (K2) ve “*Çalışmak isteyen her türlü çalışır yeterli kaynaklara ulaştık mı sorun yoktur.*” (K8) ifadeleri örnek verilebilir. Kararsız temasına ilişkin örnek bir öğrenci söylemi ise “*Emin değilim.*” (E7) şeklindedir.

COVID-19 salgınının üniversiteye giriş sınavındaki başarıyı olumsuz yönde etkileyeceğini söyleyen bazı öğrencilerin söylemleri bu başarısızlığın kaynaklarına dikkat çekmiştir. Öğrencilerin COVID-19 salgınının sınav başarılarını olumsuz yönde etkileyecek olmasının nedenlerine ilişkin görüşleri Şekil 2’de verilmektedir.

Şekil 2

COVID-19 salgınının sınav başarılarını olumsuz yönde etkileyecek olmasının nedenlerine ilişkin görüşleri

Şekil 2’de görüldüğü üzere, öğrencilerin COVID-19 sürecinin sınav başarısı üzerindeki olumsuz etkilerinin nedenlerine ilişkin görüşleri beş tema altında toplanmıştır. Öğrenciler en çok Millî Eğitim Bakanlığı’nın uygulamalarından kaynaklanan sorunlara (f=138) dikkat çekmişlerdir. Uzaktan eğitimin yetersiz ve verimsiz olması (f=110), sınav konularının kapsamı (f=24) ve yetenek sınavlarına yönelik uygun eğitimin verilmemesi (f=4) Millî Eğitim Bakanlığı’nın uygulamalarından kaynaklanan problem alanları olarak belirlenmiştir. Öğrenci K54’ün “*Bence iyi etkilemeyecek çünkü uzaktan aldığımız eğitim yüz yüze aldığımız eğitimin yerini*

tutmuyor.” ve K163’ün “Eba, zoom gibi yerlerden işlediğimiz dersler yüz yüze aldığımız dersler kadar anlaşılır olmuyor. Bu da bana bir tür engel.” şeklindeki ifadeleri uzaktan eğitimin yetersiz ve verimsiz olmasına ilişkin öğrenci görüşlerini yansıtmaktadır. Öğrenci K42’nin “Geçen sene 12. sınıflar sadece gördükleri konularla sınavda karşılaşırken biz 2003’lüler görmediğimiz 11. ve 12. sınıfın tamamından sorumluyuz. Yani biz daha fazla konu ile karşı karşıyayız. O yüzden COVID-19 bizi fena etkileyecek.” ve K171’in “Valla hiç olumlu etkileyeceğini düşünmüyorum 1,5 yıldır okula aralıklarla gittik geri kalan eğitimleri yüz yüze aldık konuların tamamı değil yüz yüze eğitim aldığımız konulardan sorumlu tutulmalıydık.” şeklindeki söylemleri öğrencilerin sınav konularının kapsamıyla ilgili endişelerini ortaya koymaktadır. Öğrenci K71’in “Güzel Sanatlar Lisesinde okuduğum için teknolojik ortamda sağlıklı bir hazırlanma olmuyor müzik alanında ve kültür derslerindeki başarıyı özellikle psikolojik olarak çok etkiliyor.” ve E205’in “Ben müzik öğrencisiyim ve konservatuara girmek istiyorum fakat öğretmenimle yüz yüze canlı ders yapamadığım için enstrümanımı unutmaya başlıyorum tek başına çalışma ile de olmuyor ve bu benim sınavda puanımı oldukça düşürecek.” şeklindeki söylemleri ise verilen eğitimlerin yetenek sınavına hazırlanan öğrenciler için uygun olmamasına örnek oluşturmaktadır.

Öğrencilerin söylemleri ikinci olarak pandemi temelli güçlükler (f =74) odaklanmıştır. Öğrencilerin sınav başarısını olumsuz etkileyecek pandemi temelli güçlüklerle ilgili dikkat çektikleri konular pandemi nedeniyle zorlanma ve olumsuz duygulardaki artış (f=41), hastalanma korkusu (f=11), sosyal yaşamın kısıtlanması (f=11), sürece ilişkin belirsizlikler (f=8) ve aile içinde pozitif vakanın varlığı (f=3) olmuştur. Öğrenci K69’un “Çok etkileyeceğini düşünüyorum çünkü psikolojilerimiz çok bozuk ve her gün eve kapanarak çalışmak iyice psikolojimizi bozuyor.” şeklindeki söylemi öğrencilerin yaşadığı psikolojik zorlanmaya, K152’nin “Üniversite sınavı stresine ek olarak, korona virüs olma stresi eklendiği için kötü etkileyeceğini düşünüyorum.” şeklindeki söylemi hastalanma korkusuna, E79’un “Çok kötü etkileyecek tabii, çünkü ben her insan gibi deşarj mekanizmalarına sahip biriyim; ancak COVID-19 yüzünden dışarı çıkıp vakit geçirmek gibi deşarj mekanizmalarımı gerçekleştiriyemiyorum.” şeklindeki söylemi sosyal yaşamın kısıtlanmasına, K162’nin “Gelecekte beni neler bekliyor bilmiyorum bu yaşadığımız sorunlar beni tamamen psikolojik olarak bozdu.” şeklindeki söylemi sürece ilişkin belirsizliklere ve K47’nin “Ailemde pozitif vaka olması derslerime ara vermemden dolayı beni etkiledi.” şeklindeki söylemi aile içinde pozitif vakanın varlığına örnek oluşturmaktadır.

Öğrenciler üçüncü olarak en çok teknik ve mekânsal sorunlara dikkat çekmişlerdir (f=39). Öğrenciler teknik ve mekânsal sorunlarla ilgili olarak kaynaklara ve uzaktan eğitime erişim sıkıntısı (f=21) ile evde çalışmak için uygun ortamın olmadığına (f=18) ilişkin söylemlerde bulunmuşlardır. Öğrenci K124'ün "*COVID-19 olma korkusundan kitap almaya pek sık gidemiyorum çevremde kitap evi pek yok ve kaynak azlığından yeterince çalışamıyorum.*" ve "K170'in "*Ülkemizde uzaktan eğitime katılamayan maddi durumu el vermeyen birçok akranım bulunmakta.*" şeklindeki söylemleri kaynaklara ve uzaktan eğitime erişimle ilgili sıkıntıları yansıtmaktadır. Öğrenci K316'nın "*Ev ortamında düzenli ve disiplinli ders çalışmaya engel olduğu için çalışma düzeninde problem çıkarması başarımı etkiliyor.*" ifadesi ev ortamının çalışmak için uygun olmadığına ilişkin bir örnektir.

Akademik güçlükler temasında (f=34) öğrenciler kendi başına öğrenmenin güçlüğü (f=13), sınava ve ders çalışmaya odaklanamama (f=11) ve yaşadıkları motivasyon kaybına (f=10) dikkat çekmişlerdir. Katılımcı K179'un "*Tek başıma eğitim hayatımı sürdürmem ve destek alma imkânım olmadığı için iyi bir başarı elde edemeyeceğim.*" ifadesi ise kendi başına öğrenmenin güçlüğüne; K238'nin "*Çok kötü olacak kafam o kadar karışık ki sınava odaklanıp çalışamıyorum.*" şeklindeki ifadesi sınava ve ders çalışmaya odaklanamama ve K112'nin "*Dershane aracılığıyla daha düzenli çalışacağımı düşünürken dershanenin kapanması motivasyonumu gerçekten düşürmüş durumda.*" şeklindeki sözleri motivasyon kaybına örnek oluşturmaktadır.

Sınavla ilgili endişeler temasında (f=18) öğrenciler sınav başarısına ilişkin karamsarlık (f=10) ve sınav anına ilişkin endişelere (f=8) dikkat çekmişlerdir. Öğrenci K62'nin "*Hayalimdeki gibi olmadı hiçbir şey ve ilerisi de olmayacak gibi.*", K136'nin "*Hiçbir şey yapamayacağımı düşünüyorum.*" ve K138'in "*İstedğim yeri tutturamayacağım hatta belki de hiçbir yeri tutturamam.*" şeklindeki söylemleri öğrencilerin sınav başarısıyla ilgili yaşadıkları karamsarlığa örnek oluşturmaktadır. Öğrenci E19'un "*Sınav anında pozitif vaka ile aynı ortamda bulunabileceğimi düşünmek beni korkutuyor.*" ve K20'nin "*Sınav yaklaştıkça sağlığım için kaygılarım oluyor. Çünkü o gün bir sürü insan sınav için etkileşim halinde olacaklar. Kaygılarım, sınavımı etkileyebilir.*" şeklindeki söylemleri ise öğrencilerin sınav anına ilişkin endişelerini yansıtmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma COVID-19 salgınının lise son sınıf öğrencilerinin üniversite sınavına hazırlık süreçlerini nasıl etkilediğini belirlemeye odaklanmıştır. Bu doğrultuda, araştırmada COVID-19 korkusu ve akademik öz-yeterliğin öğrencilerin sınav hazırlık süreçlerinin COVID-19 nedeniyle engellendiğine ilişkin algıları üzerindeki yordayıcı rolleri ve COVID-19 salgınının sınav başarısını nasıl etkileyeceğine ilişkin öğrenci görüşleri incelenmiştir.

Araştırmanın nicel bulguları, COVID-19'a yakalanma korkusu ve akademik öz-yeterliğin lise son sınıf öğrencilerinin COVID-19 salgınının üniversiteye giriş sınavına hazırlanma süreçlerini engellediğine ilişkin algılarındaki değişimin %8'ini açıkladığını göstermiştir. Beklenildiği gibi, lise son sınıf öğrencilerinin COVID-19'a yakalanma korkuları arttıkça üniversite sınavına hazırlık sürecine ilişkin engellenme algıları da artmıştır. Diğer taraftan, öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeyleri yükseldikçe üniversite sınavına hazırlık sürecine ilişkin engellenme algıları azalmıştır. Araştırmanın nitel bulguları, pek çok lise son sınıf öğrencisinin COVID-19 salgınının üniversite sınavındaki başarılarını olumsuz yönde etkileyeceğine ilişkin görüşlere sahip olduklarını ortaya koymuştur. Öğrenciler bu başarısızlığın nedenleri olarak Millî Eğitim Bakanlığı'nın uygulamalarından, pandemi temelli güçlüklerden, teknik ve mekânsal yetersizliklerden, akademik güçlüklerden ve sınavla ilgili endişelerden kaynaklanan sorunlara dikkat çekmişlerdir.

Fiziksel sağlığı tehdit altındayken, bir öğrencinin akademik çalışmalarına odaklanması oldukça zorlayıcıdır. COVID-19 sürecinde de öğrencilerin derse yönelik ilgilerinin kaybolduğu (Güngör ve ark., 2020), derslere odaklanmakta zorlandıkları (Gören ve ark., 2020) ve sınavlarla ilgili motivasyonlarının azalarak endişelerinin arttığı (Kara, 2020; Karataş, 2020; Scott ve ark., 2021) belirtilmektedir. Şimdiki araştırmanın gerek nicel gerekse de nitel sonuçları da COVID-19'a yakalanma korkusu nedeniyle öğrencilerin derslerine ve sınav hazırlık çalışmalarına odaklanmakta, planladıkları çalışmalarını yerine getirme konusunda güçlük çektiklerini, dolayısıyla COVID-19'a yakalanma korkusunun öğrencilerin üniversite sınavına yönelik hazırlık çalışmalarını engellediğini ortaya koymaktadır. Bu sonuç, Maslow'un (1943) vurguladığı gibi güvenlik gereksinimleri karşılanmadığında öğrencilerin başarılı olmaya yönelik motivasyonlarını sürdürmediklerini göstermektedir. Sağlık açısından kendini güvende hissetmek

öğrencilerin akademik çalışmalarına odaklanmaları ve çalışmalarını kararlı bir biçimde sürdürebilmeleri açısından önem arz etmektedir.

Sonuçlar, literatürde de vurgulandığı gibi öz-yeterliğin motivasyonu sürdürmek açısından önemli olduğunu (Bandura ve ark., 2001) ortaya koymuştur. COVID-19 sürecinde üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin kendi öğrenme sürecini yönetebileceğine yönelik inançları (Elias ve MacDonald, 2007; Muris, 2001) arttıkça COVID-19 sürecinden kaynaklı akademik güçlüklerle başa çıkma ve ders çalışma isteğini koruma (Bandura, 1993; Usher ve Pajares, 2006) konularında daha başarılı oldukları söylenebilir. Akademik öz-yeterlik uzaktan eğitim ortamında öğrencilerin kendi öğrenme sürecini daha iyi bir şekilde düzenlemesine yardımcı olduğu (Hong ve Park, 2012; Mulyadi ve ark., 2016) için uzaktan eğitiminde akademik başarının sağlanmasıyla yakından ilişkilidir (Joo ve ark., 2013; Yokoyama, 2019). Akademik öz-yeterlik düzeyi yüksek olan öğrenciler uzaktan eğitim sürecinde sınava yönelik öğrenme süreçlerini düzenleme konusunda daha başarılı oldukları (Shea ve Bidjerano, 2010) uzaktan eğitim süreciyle ilgili daha çok bireysel sorumluluk aldıkları ve akademik görevlerini ertelemeden yerine getirme eğiliminde oldukları (Akbay ve Gizir, 2010; Korkmaz, 2018) için COVID-19 sürecinin zorluklarına rağmen üniversite sınavına hazırlık çalışmalarını yürütme konusunda kararlı ve azimli davranışlar sergileyebilirler.

Araştırmaya katılan öğrenciler, COVID-19 sürecinin üniversite sınav başarılarını olumsuz yönde etkileyecek olmasının en temel nedenlerinden biri olarak Millî Eğitim Bakanlığı'nın uygulamalarına, özellikle de uzaktan eğitimle ilgili uygulamaların yetersiz ve verimsiz olmasına dikkat çekmişlerdir. Ayrıca öğrenciler uzaktan eğitim nedeniyle öğrenemedikleri konulardan da üniversite sınavında sorumlu tutulacak olmaları nedeniyle sınavın kapsamına ilişkin endişeler dile getirmişlerdir. Öğrencilerin EBA ve zoom gibi uygulamalar aracılığıyla gerçekleştirilen uzaktan eğitimi yetersiz ve verimsiz olarak değerlendirmelerinin altında uzaktan eğitime hızlı ve hazırlıksız geçilmiş olması, öğretmenlerin teknolojik bilgi ve becerilerden yoksun olmaları, ders sürelerinin kısa olması, uzaktan eğitimin her öğrencinin öğrenme ihtiyacına uygun olmaması ve uzaktan eğitimde sosyal etkileşimin sınırlılığı (Bakhmat ve ark., 2021; Başaran ve ark., 2020; Mäkelä ve ark., 2020; Özdoğan ve Berkant, 2020) gibi nedenler yatıyor olabilir. Bu çalışmada güzel sanatlar lisesinde okuyan ve yetenek sınavlarına hazırlanan az sayıdaki öğrencinin pandemi dönemindeki uzaktan eğitimin yetenek

sınavlarına hazırlanmalarına olanak tanımadığına ilişkin söylemleri uzaktan eğitimin dezavantajlı bir yönüne dikkat çekmektedir. Buna göre, uzaktan eğitim her öğrencinin öğrenme ihtiyacına uygun değildir. Bununla birlikte, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini planlama ve zamanı yönetme konusunda yaşadıkları güçlükler (Eken ve ark., 2020) nedeniyle uzaktan eğitim uygulamalarını verimsiz olarak değerlendiriyor olmaları da mümkündür. Bu bağlamda, yapılan bir çalışma pek çok öğrencinin evde eğitim alma ve öğrenmeyi pandemiden daha zorlayıcı bulduğunu ortaya koymaktadır (Ravens-Sieberer ve ark., 2021). Düşük akademik öz-yeterliğin öğrenme süreçlerini yönetme (Hong ve Park, 2012; Mulyadi, ve ark., 2016) ve akademik güçlüklerle başa çıkma (Bandura, 1993; Usher ve Pajares, 2006) konularında başarısızlık anlamına geldiği ve şimdiki araştırmanın nicel sonuçlarına göre, akademik öz-yeterlik düştükçe öğrencilerin engellenmişlik duygusunu daha çok yaşadığı dikkate alındığında; öğrencilerin uzaktan eğitimi verimsiz ve zorlayıcı bulmalarının akademik öz-yeterlik düzeylerinin düşük olmasından kaynaklandığı da düşünülebilir.

Öğrencilerin ikinci olarak en çok dikkat çektikleri konu pandemi temelli güçlükler olmuştur. Bu tema altında öğrenciler pandemi nedeniyle yaşadıkları psikolojik zorlanmayı, hastalanma korkusunu, sosyal yaşamın kısıtlanmasını, sürecin belirsizliğini ve aile içinde COVID-19 pozitif vakalarının varlığını engelleyici faktörler olarak ifade etmişlerdir. Bu sonuç COVID-19 pandemisinin toplumun farklı kesimlerini olduğu gibi (Bareeqa ve ark., 2020; Santabarbara ve ark., 2021; Wang ve ark., 2020) lise son sınıf öğrencilerini de psikolojik olarak olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuca göre, psikolojik olarak zorlu bir dönemden geçmenin öğrencilerin akademik çalışmalarına odaklanmasını zorlaştırdığı, pandeminin yaşam koşullarında meydana getirdiği değişim nedeniyle öğrencilerin sınavda başarılı olabileceklerine yönelik motivasyonlarında azalma olduğu söylenebilir. Geçmiş çalışmalar da üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin pandeminin yarattığı güçlükler nedeniyle derslere ve sınava ilişkin ilgi ve motivasyonlarını kaybettiklerini göstermektedir (Güngör ve ark., 2020; Kara, 2020; Karataş, 2020). Öğrencilerin aile içindeki COVID-19 vakalarının varlığı ve hastalanma korkusunun akademik çalışmalarını güçleştirdiğine ilişkin söylemleri araştırmanın nicel bulgularını destekleyici niteliktedir.

Teknik ve mekânsal sorunlarla ilgili olarak öğrenciler kaynaklara ve uzaktan eğitime erişim güçlükleri ile evde ders çalışmak için uygun ortamın var olmamasına

dikkat çekmişlerdir. Gören ve arkadaşları (2020) tarafından yapılan bir çalışmada da uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin internet ya da teknolojik cihazların yetersizliği ve evde verimli çalışma ortamı bulunmaması nedeniyle uzaktan eğitim sürecinde zorlandıkları belirlenmiştir. Bu durum uzaktan eğitimin dezavantajlı bir yönü olarak değerlendirilebilir. COVID-19 nedeniyle uzaktan eğitime teknolojik alt yapı açısından yeterli hazırlık yapılmadan ve hızlı bir şekilde geçilmiş olması (Özdoğan ve Berkant, 2020), bazı öğrencilerin üniversite sınavına hazırlık çalışmalarını aksattığı için sınav başarılarına ilişkin algılarını da olumsuz etkilemiş olabilir.

Akademik güçlükler temasında öğrenciler kendi başına öğrenme konusunda zorlandıklarını, sınava ve ders çalışmaya odaklanamadıklarını ve motivasyon kaybı yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Bu sonuç kendi öğrenme süreçlerini yönetme ve motivasyonunu sürdürme konusunda başarılı olamadıkları için öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinden verim alamadıklarını ortaya koyan geçmiş bulguları (Eken ve ark., 2020; Gören ve ark., 2020; Ravens-Sieberer ve ark., 2021; Scott ve ark., 2021) desteklemektedir. Ayrıca sonuçlar araştırmanın nicel bulgularında olduğu gibi, pandemi sürecinde öğrencilerin eğitim yaşamını başarılı bir şekilde sürdürebilmesi açısından akademik öz-yeterliğin önemini ortaya koymaktadır.

Sınavla ilgili endişeler temasında öğrenciler, üniversite sınavıyla ilgili karamsar düşüncelerine ve sınav anına yönelik endişelerine dikkat çekmişlerdir. Buna göre, pandeminin öğrencilerin yaşamında meydana getirdiği değişimler, özellikle de eğitim yaşamındaki dönüşümler öğrencilerin henüz sınava girmeden başarısızlığı kabullenmeleriyle sonuçlanmıştır. Şimdiki bulguya benzer şekilde Karataş'ın (2020) çalışmasında da öğrencilerin sınav anına yönelik endişeleri olduğu, sınav sırasında maske takma ve pandemi şartlarında sınava girmenin başarısızlık getireceğini düşündükleri görülmektedir. Dolayısıyla, pandemi uzun bir süredir öğrencilerin yaşamında etkisini sürdürmesine rağmen, bazı öğrencilerin COVID-19'la ilgili korkularını yönetme konusunda halen zorlandıkları ve bu korku ile sınav günü ne yapacakları konusunda endişeler yaşadıkları söylenilebilir.

Özetle, COVID-19 salgını tüm dünyada halen etkisini sürdürürken, yaşamın önemli bir dönüm noktası olan üniversite eğitimine hazırlanmak öğrenciler için oldukça zorlayıcıdır. Bu süreçte pek çok öğrenci hastalığın bulaşmasını önlemek amacıyla alınan tedbirler sebebiyle eğitim yaşamlarında meydana gelen değişimleri sınava hazırlık

süreçlerini engelleyen faktörler olarak görmektedir. Ayrıca pandeminin yarattığı psikolojik sonuçlar da öğrencilerin üniversite sınav başarısına ilişkin beklentilerini ciddi düzeyde olumsuz etkilemektedir. Sonuçlar, fiziksel sağlıkla ilgili güven koşullarının sağlanmasının sınava hazırlanan öğrencilerin akademik çalışmalarına odaklanmaları açısından önemli olduğunu ve COVID-19 gibi zorlayıcı koşullarda sınava hazırlanan öğrenciler açısından akademik öz-yeterliğin akademik çalışmaları sürdürmeyi kolaylaştıran bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları vardır. İlk olarak araştırma sadece Türkiye'nin batısındaki büyük bir şehirde öğrenim gören lise son sınıf öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Ancak COVID-19 Türkiye'nin her şehrinde aynı düzeyde etki göstermemiştir. Ayrıca uzaktan eğitim imkânları açısından da şehirlerarası farklılıklar olabilir. Bu nedenle gelecekte küçük şehirlerde ya da kırsal bölgelerde gerçekleştirilecek çalışmalar konunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir. Bu çalışmada öğrencilerin COVID-19 salgınının sınavdaki başarılarını nasıl etkileyeceğine ilişkin görüşleri tek bir soru ile ve yazılı olarak belirlenmeye çalışılmıştır. Gelecekte öğrencilerin görüşlerini daha kapsamlı ve derinlemesine inceleyen araştırmalar organize edilebilir. Benzer şekilde COVID-19 korkusu ve salgın nedeniyle öğrencilerin sınava hazırlık süreçlerinin engellendiğine ilişkin algıları da tek bir soru ile ölçülmüştür. Gelecekte söz konusu değişkenleri değerlendirmek için farklı ölçüm araçları kullanılabilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak, okul psikolojik danışma ve rehberlik servisleri tarafından pandemi sürecinde lise son sınıf öğrencilerine yönelik psikolojik destek çalışmaları yürütülmesi önerilmektedir. Bireysel ya da çevrimiçi ortamlarda grupla gerçekleştirilebilecek bu etkinliklerde öğrencilerin süreçte yaşadıkları akademik, psikolojik ve sosyal zorluklar ele alınmalı, COVID-19'a yakalanma korkularıyla başa çıkma becerileri geliştirilmelidir. COVID-19 salgınının ne zaman sona ereceği bilinmemektedir. COVID-19 salgını bitse bile gelecekte başka salgınlar da ortaya çıkabilir. Dolayısıyla bundan sonraki süreçte öğrencilerin eğitim yaşamında uzaktan eğitim varlığını koruyacak gibi görünmektedir. Bu bağlamda, öğrencilerin uzaktan eğitim sürecindeki başarılarını arttırmak için bireysel öğrenme becerileri kazanmalarına ve olumlu akademik öz-yeterlik inançlarını geliştirmelerine yönelik çalışmalar yapılması önemlidir.

Kaynakça

- Akkaş Baysal, E., Ocak, G. & Ocak, İ. (2020). COVID-19 salgını sürecinde okul öncesi çocuklarının eba ve diğer uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin ebeveyn görüşleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 6(2), 185-214. <https://doi.org/10.47615/issej.835211>
- Akbay, S. & Gizir, C.A. (2010). Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışı: akademik güdülenme, akademik özyeterlik ve akademik yüklenme stillerinin rolü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 60-78.
- Akomolafe, M. J., Ogunmakın, A. O. & Fasooto, G. M. (2013). The role of academic self-efficacy, academic motivation and academic selfconcept in predicting secondary school students' academic performance. *Journal of Educational and Social Research*, 3(2), 335-342.
- Arslan, K., Görgülü Arı, A. & Hayır Kanat M. (2021). COVID-19 pandemi sürecinde verilen uzaktan eğitim hakkında veli görüşleri. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 57, 192-206. <https://doi.org/10.7816/ulakbilge-09-57-03>
- Asıcı, E. (2020). Salgının ruh sağlığı üzerindeki etkileri. *TYB Akademi Dil Edebiyat ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 30, 123-142.
- Atay, L. (2020). COVID-19 salgını ve turizme etkileri. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17(1), 168-172. <https://doi.org/10.24010/soid.723581>
- Atık, G. & Atık, Z. (2017). Lise öğrencilerinin umut düzeylerinin yordanması: Akademik öz-yeterlik ve problem çözmenin rolü. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 42(190), 157-169.
- Ayaz, Töral, D. (2021). COVID-19 pandemi sürecinde 4-13 yaş grubu öğrencilerine yönelik uzaktan çalgı öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 21-43.
- Bakhmat, L., Babakina, O., & Belmaz, Y. (2021, March). Assessing online education during the COVID-19 pandemic: a survey of lecturers in Ukraine. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 1840, No. 1, p. 012050). IOP Publishing.
- Balaman, F. & Hanbay Tiryaki, S. (2021). Coronavirüs (Covid-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 52-84.

- Bandura, A. 1986. *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational Psychologist*, 28, 117-148.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.
- Bandura, A., Caprara, G. V., Barbaranelli, C., Pastorelli, C., & Regalia, C. (2001). Socio-cognitive self-regulatory mechanisms governing transgressive behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80, 125-135.
- Bareeqa, S. B., Ahmed, S. I., Samar, S. S., Yasin, W., Zehra, S., Monese, G. M., & Gouthro, R. V. (2020). Prevalence of depression, anxiety and stress in china during COVID-19 pandemic: A systematic review with meta-analysis. *The International Journal of Psychiatry in Medicine*, onlinefirst version. <https://doi.org/10.1177/0091217420978005>
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (COVID-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemisi sırasında ilköğretim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik imge ve algıları: Bir metafor analizi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1-23. <https://doi.org/10.29065/usakead.777652>
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Creswell, J. W. & Clark, V. L. P. (2014). *Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütülmesi* (Yüksel Dede ve Selçuk Beşir Demir, Çev. Edt.). Ankara: Anı yayıncılık
- Çetin, Ş. & Ercan, T. (2021). Otizme sahip ergen öğrencilerin uzaktan eğitim deneyimlerinin ebeveyn aracılığı ile incelenmesi. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 105-121.
- Çilek, A. Uçan, A. & Ermiş, M. (2021). Pandemi sürecinde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, 13(49), 308-323. <https://doi.org/10.15189/1308-8041>

- Duman, S. N. (2020). Salgın döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(Özel Sayı-1), 95-112. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.768887>
- Eken, Ö., Tosun, N. & Tuzcu Eken, D. (2020). COVID-19 salgını ile acil ve zorunlu uzatan eğitime geçiş: Genel bir değerlendirme. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(Özel sayı-1), 113-128. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.780722>
- Elias, S. M., & MacDonald, S. (2007). Using past performance, proxy efficacy, and academic self-efficacy to predict college performance. *Journal of Applied Social Psychology*, 37(11), 2518–2531. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2007.00268.x>
- Er Türküresin, H. (2020). COVID-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49 (Özel sayı-1). 597-618. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.787509>
- Esposito, S., Giannitto, N., Squarcia, A., Neglia, C., Argentiero, A., Minichetti, P., & Principi, N. (2021). Development of psychological problems among adolescents during school closures because of the Covid-19 lockdown phase in Italy: a cross-sectional survey. *Frontiers in Pediatrics*, 8:628072. <https://doi.org/10.3389/fped.2020.628072>
- Hong, S. C., & Park, Y. S. (2012). An analysis of the relationship between self-study, private tutoring, and self-efficacy on self-regulated learning. *KEDI Journal of Educational Policy*, 9(1), 113-144.
- Gencer, N. (2020). Pandemi sürecinde bireylerin koronavirüs (Kovid-19) korkusu: Çorum örneği. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 2(4), 1153-1173 <https://doi.org/10.47994/usbad.791577>
- Güngör, A., Karaman, M. A., Sarı, H.İ. & Çolak, T. S. (2020). Investigating the factors related to coronavirus disease 2019 (COVID-19) on undergraduate students' interests in coursework. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 7(3), 1-13. <http://dx.doi.org/10.17220/ijpes.2020.03.001>
- Gören, S. Ç., Gök, F. S., Yalçın, M. T., Göregen, F. & Çalışkan, M. (2020). Küresel salgın sürecinde uzaktan eğitimin değerlendirilmesi: Ankara örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 49 (Özel Sayı-1), 69-94. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.787145>

- Jerusalem, M. & Schwarzer, R. (1981). Fragebogen zur Erfassung von "Selbstwirksamkeit. Skalen zur Befindlichkeit und Persoenlichkeit In R. Schwarzer (Hrsg.). (Forschungsbericht No. 5). Berlin: Freie Universitaet, Institut fuer Psychologie.
- Joo, Y. J., Lim, K. Y., & Kim, J. (2013). Locus of control, self-efficacy, and task value as predictors of learning outcome in an online university context. *Computers & Education*, 62, 149–158. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2012.10.027>
- Kara Y. (2020). Pandemi sürecindeki öğrenci deneyimleri: Bakırköy ilçesi örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(7),165-176.
- Karaca, İ., Karaca, N., Karamustafaoğlu, N., & Özcan, M. (2021). Öğretmenlerin uzaktan eğitimin yararına ilişkin algılarının incelenmesi. *Humanistic Perspective*, 3(1), 209-224. <https://doi.org/10.47793/hp.844113>
- Karataş, Z. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinin LGS ve YKS sınavına hazırlık sürecinde olan çocuk ve ergenlerin psikolojilerine yansımalarının incelenmesi. Gençdoğan, B. , editör. *Pandemi döneminde çocuk ve ergen psikolojisi* (s.54-74). Ankara: Türkiye Klinikleri.
- Keskin, M. & Özer Kaya, D. (2020). COVID-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.
- Kilit, B., & Güner, P. (2021). Matematik derslerinde web tabanlı uzaktan eğitime ilişkin matematik öğretmenlerinin görüşleri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 85-102. <https://doi.org/10.18506/anemon.803167>
- Kılıç, Y. (2020). Borsa İstanbul'da COVID-19 (koronavirüs) etkisi. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 5(1), 66-77.
- Koca, F. & Dadandı, İ. (2019). Akademik öz-yeterlik ile akademik başarı arasındaki ilişkide sınav kaygısı ve akademik motivasyonun aracı rolü. *İlköğretim Online*,18(1), 241-252. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.527207>
- Korkmaz O. (2018). Ortaokul öğrencilerinde akademik erteleme: öz-yeterlik ve denetim odağının yordayıcılığının incelenmesi. *International Journal of Social Science Research*, 7(1), 19-35.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50, 370-396.

- Mäkelä, T., Mehtälä S., Clements, K. & Seppä, J. (2020). “Schools Went Online Over One Weekend: Opportunities and challenges for online education related to the COVID-19 crisis.” In Proceedings of EdMedia + Innovate Learning 2020, edited by T. Bastiaens, 77–85. Waynesville: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
- MEB (2020a). Eğitim alanında alınan tedbirler. <http://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr> adresinden 30 Mart 2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- MEB (2020b). “Eğitim-Öğretim, 31 Aralık 2020'ye Kadar Online Olarak Sürdürülecek. <https://www.meb.gov.tr/egitim-ogretim-31-aralik-2020ye-kadar-online-olarak-surdurulecek/haber/21983/tr> adresinden 12 Nisan 21 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- MEB (2020c). TRT Eba TV. <http://covid19.meb.gov.tr/covid19.html?cat=rapor> adresinden 30 Mart 2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- MEB (2020d). Dünyanın en çok ziyaret edilen 1. eğitim web sitesi. <http://covid19.meb.gov.tr/covid19.html?cat=rapor> adresinden 30 Mart 2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Mulyadi, S., Basuki, A. H., & Rahardjo, W. (2016). Student's tutorial system perception, academic self-efficacy, and creativity effects on self-regulated learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 217, 598-602. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.02.059>
- Muris, P. (2001). A brief questionnaire for measuring self-efficacy in youths. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 23, 145-149.
- Oral, T. & Günlü, A. (2020). The impact of the COVID-19 pandemic on education and psychological health. In Harun Şahin (Ed.), *Educational sciences: Theory, current, Researches and new trends* (pp. 87-102). Cetinje-Montenegro: IVPE.
- O’Sullivan, K., Clark, S., McGrane, A., Rock, N., Burke, L., Boyle, N., & Marshall, K. (2021). A qualitative study of child and adolescent mental health during the COVID-19 pandemic in Ireland. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(3), 1062. <https://doi.org/10.3390/ijerph18031062>

- Öz Ceviz, N., Tektaş, N., Basmacı, G. & Tektaş, M. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime bakışı: Türkiye örneği. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 52, 1322-1335. <https://doi.org/10.7816/ulakbilge-08-54-06>
- Özdoğan, A. Ç. & Berkant, H. G. (2020). COVID-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(Özel sayı-1), 13-43. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.788118>
- Özgül, E., Ceran, D. & Yıldız, D. (2020). Uzaktan eğitimle yapılan Türkçe dersinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(Özel sayı-1), 395-412. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.776137>
- Pınar, M. A. & Dönel Akgül, G. (2020). The opinions of secondary school students about giving science courses with distance education during the Covid-19 pandemic. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10(2), 461-486. <https://doi.org/10.26579/jocress.377>
- Ravens-Sieberer, U., Kaman, A., Erhart, M., Devine, J., Schlack, R., & Otto, C. (2021). Impact of the COVID-19 pandemic on quality of life and mental health in children and adolescents in Germany. *European Child & Adolescent Psychiatry*, online first. <https://doi.org/10.1007/s00787-021-01726-5>
- Sabah (2020, Mart). ÖSYM duyurdu: 2020 YKS ne zaman yapılacak? YKS konu dağılımı ve müfredatı değişti mi? TYT, YDT, AYT konuları ve sınav tarihi. <https://www.sabah.com.tr/egitim/2020/03/31/yeni-yks-konulari-ve-mufredati-2020-yks-ne-zaman-hangi-tarihte-yapilacak> adresinden 12 Nisan 2021 tarihinde alındı.
- Santabarbara, J., Lasheras, I., Lipnicki, D. M., Bueno-Notivol, J., Perez-Moreno, M., Lopez-Anton, R., ... & Gracia-Garcia, P. (2021). Prevalence of anxiety in the COVID-19 pandemic: An updated meta-analysis of community-based studies. *Progress in Neuro-Psychopharmacology and Biological Psychiatry*, 109, 110207. <https://doi.org/10.1016/j.pnpbp.2020.110207>
- Scott, S. R., Rivera, K. M., Rushing, E., Manczak, E. M., Rozek, C. S., & Doom, J. R. (2021). "I Hate This": A qualitative analysis of adolescents' self-reported challenges during the COVID-19 pandemic. *Journal of Adolescent Health*, 68(2), 262-269. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2020.11.010>

- Shea, P., & Bidjerano, T. (2010). Learning presence: Towards a theory of self-efficacy, self-regulation, and the development of a communities of inquiry in online and blended learning environments. *Computers & Education*, 50, 1721-1731. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2010.07.017>
- Qui, W., Rutherford, S., Mao, A., & Chu, C. (2017). The pandemic and its impacts. *Health, Culture and Society*, 9(10), 3-11. <https://doi.org/10.5195/hcs.2017.221>
- Taylor, S. (2019). *The psychology of pandemics: Preparing for the next global outbreak of infectious disease*. UK: Cambridge Scholars Publishing.
- Türkmen, M. & Özsarı, A. (2020). Covid-19 salgını ve spor sektörüne etkileri. *International Journal of Sport Culture and Science*, 8(2), 55-67. <https://doi.org/10.14486/IntJSCS.2020.596>
- UNESCO (2020). Exams and assessments in COVID-19 crisis: fairness at the centre. <https://en.unesco.org/news/exams-and-assessments-covid-19-crisis-fairness-centre> 2 Nisan 2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- UNESCO (2021). Education: From disruption to recovery. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>. 1 Nisan 2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Usher, E. L., & Pajares, F. (2006). Sources of academic and self-regulatory efficacy beliefs of entering middle school students. *Contemporary educational psychology*, 31(2), 125-141. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2005.03.002>
- Ünal, M. & Bulunuz, N. (2020). COVID-19 salgını döneminde yürütülen uzaktan eğitim çalışmalarının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi ve sonraki süreçle ilişkin öneriler. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(Özel Sayı-1), 343-369. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.775521>
- Ünal, N. Şanlıer, N. & Şengil, A. Z. (2021). pandemi döneminde üniversite öğrencilerinin çevrimiçi öğrenmeye hazırbulunuşluklarının ve uzaktan eğitime ilişkin deneyimlerinin değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 9(1), 89-104. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.812109>
- Üstün, Ç., & Özçiftçi, S. (2020). COVID-19 pandemisinin sosyal yaşam ve etik düzlem üzerine etkileri: bir değerlendirme çalışması. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi Özel Sayısı*, 25(1), 142-153. <https://doi.org/10.21673/anadoluklin.721864>

- Wang, C., Pan, R., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., & Ho, R. C. (2020). Immediate psychological responses and associated factors during the initial stage of the 2019 coronavirus disease (COVID-19) epidemic among the general population in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5),1729. <https://doi.org/10.3390/ijerph17051729>
- WHO. (2020). WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19. <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-COVID-19---11-march-2020> 11 Mart 2020 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, N. A. (2020). Yükseköğretim kurumlarında COVID-19 pandemisi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim durumu hakkında öğrencilerin tutumlarının araştırılması: Fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü örneği. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(1), 15-20.
- Yılmaz, E. & Güner, B. (2020). Farklı öğrenim kademelerindeki öğrencilere verilen uzaktan eğitim hizmetinin veli görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(Özel sayı-1), 477-503. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.777353>
- Yılmaz, M., Gürçay, D. & Ekici, G. (2007). Akademik özyeterlik ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 253-259.
- Yokoyama, S. (2019). Academic self-efficacy and academic performance in online learning: A mini review. *Frontiers in Psychology*, 9, 2794. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02794>

Summary

Introduction

The pandemic is an epidemic in which a new and contagious disease spreads over a large geographic area and affects a large number of people (Qui et al., 2016-2017). Throughout history, societies have combated against many pandemic, such as Spanish flu, Asian flu and Ebola (Taylor, 2019). On December 2020, the new type of COVID-19 was declared as a “global pandemic” by the World Health Organization (WHO, 2020). COVID-19 led to fear and anxiety related to infected with coronavirus in all segments of societies (Bareeqa et al, 2020; Santabarbara et al., 2021; Wang et al., 2020). The measures taken to prevent the spread of the disease affected many fields such as economy (Kılıç, 2020), tourism (Atay, 2020), sport (Türkmen & Özşarı, 2020), and social life (Üstün & Özçiftçi, 2020). One of the fields most affected by COVID-19 pandemic all over the World has been education (Özdoğan & Berkant, 2020). Because of the COVID-19, the schools were closed and distance education started in Turkey. EBA platform undertook the main role in the process of distance education. Many studies focused on the effects of distance education on students. However, these studies were mostly conducted with university students, parents or teachers. The present study focused on 12th grade students who were getting prepared for university exam during COVID-19 pandemic. Preparation for university exam has always been a stressful process even under normal circumstances. COVID-19 pandemic might increase that stress. 12th grade students had to continue their education online starting from 11th grade. They could not attend courses regularly because of measures related to COVID-19. Therefore, they might feel frustrated regarding their preparation process for university exam. This study focused on the reflections of COVID-19 pandemic on the preparation process for the university exam of 12th grade students. The purpose was to investigate the predictive role of fear of COVID-19 and academic self-efficacy on students’ perception about how much their preparation process for the university exam was frustrated by the COVID-19 pandemic. In addition, students’ opinions about the effect of COVID-19 pandemic on their success in university exam were examined.

Method

This study was designed as a mixed method research. Four hundred one 12th grade students participated in the research. The data were collected through two rating type and one open ended questions written by the researchers. These questions were followed: “*How much does COVID-19 pandemic prevent you from preparing for the university exam?*”, “*How scared are you to be infected with coronavirus?*”, and “*What do you think how COVID-19 pandemic will affect your success on university exam?*”. In addition, Academic Self Efficacy Scale (Jerusalem & Schwarzer, 1981; Yılmaz et al., 2007) was used. The quantitative data were analyzed with SPSS 26.00 version. The qualitative data were analyzed with content analysis.

Findings

The results of regression analysis showed that fear of COVID-19 and academic self-efficacy were statistically and significantly predicted students’ perception of frustration. The increase in fear of COVID-19 was associated with the increase in perception of frustration. The increase in academic self-efficacy was related to the decrease in perception of frustration. Qualitative results revealed that many students thought that COVID-19 pandemic would affect their success in university exam negatively. The students pointed out that problems arose from the practices of the ministry of national education, pandemic based difficulties, technical and spatial issues, academic difficulties, and concerns about the exam.

Discussion and Conclusion

Results revealed that if there was threat to physical health, concentrating on academic studies would be difficult for students. During COVID-19 pandemic, many students lost their motivation and concern on lessons and exams (Güngör et al., 2020; Kara, 2020; Karataş, 2020; Scott et al., 2021). This study showed that fear of COVID-19 caused the 12th grade students have difficulty in concentrating lessons and university exam. Fear of COVID-19 prevented students from studying for university exam. This result confirmed that when health-related safety (Maslow, 1943) requirements were not met, students could not maintain their motivation to be successful. Results revealed that

self-efficacy was important for maintaining motivation (Bandura et al., 2001). The students who have high academic self-efficacy might be more successful in regulating their learning process (Shea & Bidjerano, 2010). Thus, academic-self efficacy might help students to continue study for university exam despite of the difficulties of COVID-19. 12th grade students thought that the measures taken to prevent spread of COVID-19 were frustrating factors during their preparation process for university exam. They pointed out that the distance education was insufficient and inefficient. That result might be related to the rapid and the unprepared transition to distance education, shorter lesson time, and limited social interaction. In addition, distance education might not be suitable for every student (Bakhmat et al., 2021; Başaran et al., 2020; Mäkelä et al., 2020; Özdoğan & Berkant, 2020). As well as distance education practices, psychological consequences of COVID-19 pandemic also negatively affected students' expectation related to the success in the university exam.

Based on the findings, following suggestions were offered. School counselors should organize psychological support programs for 12th grade students. Individual or online group counseling programs might be organized. These programs should focus on coping with fear of COVID-19, developing academic self-efficacy, and being successful in distance education.